

BÖLÜM 6

Sabit Kıymetlerin Analizinin Teorik ve Pratik Yönleri

*Hafize HACIYEVA*¹

Giriş

Ekonomik kalkınmayı sağlamak için, mevcut sabit kıymetler arasında eskiyen varlıkların önemli bir bölümünün bakımına yol açan faktörlerin araştırılmasına giderek daha fazla önem verilmektedir. Bu çalışmanın amacı, sabit kıymet kavramını analiz etmek, teorik yönlerini ortaya koymak ve pratikte doğrulamaktır. Çalışmada, sabit kıymetlerin analizinin ana yönleri, sabit kıymet kullanımının verimliliğini arttırmaya yönelik yönleri incelenmiş olup; kontrol değişkenleri örneklerle açıklanmıştır. Ayrıca, sabit kıymetlerin varlığına ve değişimine ilişkin göstergeler incelenmiştir.

Ekonominin karşı karşıya olduğu temel sorunlardan biri, sabit kıymetlerin verimli kullanılması ve yenilenmesidir. İşletme sermayesi eksikliği ve yatırım yetersizliği bu sorunun çözümünü engellemektedir. Ayrıca, iç ve dış piyasalar işletmeler için hayati önem taşıyan yeterli sayıda makine ve teçhizatı sunsa da

---

¹ Arş. Gör., Azerbaycan Devlet Tarım Üniversitesi, Tarım İşletmeciliği ve Yönetim Fakültesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü, haciyeva.hafiza@mail.ru

Sonuç

Sonuç olarak bu çalışmada sabit kıymetlerin analizinin teorik temeli araştırılmış ve genel bir çerçeve ortaya konmuştur. Çalışmada işletmenin faaliyetlerinin değerlendirilmesi, işletmenin operasyonel verimliliğini ve finansman politikasını karakterize eden faktör analizi göstergeleri açıklanmıştır. Daha sonra fonların sabit kıymetlere yatırılmasının, kullanıma yararsız sabit kıymetlerin işletmeden çıkarılmasının, işletmede kullanılan sabit kıymetlerin ne kadarının üretilen ürünün değerine dahil edildiğinin ve ya ne kadarının dahil edilmediğinin tespit edilmesi ile ilgili değerlendirmelerde bulunulmuştur. Buna ek olarak diğer önemli sabit kıymet değerlendirme analizlerini yapmak için önemli olan formüller verilmiş ve örneklerle açıklanmıştır.

Çalışmada sabit kıymetlerin analizi için gerçekten tek bir metodoloji olmadığının açık olduğu ortaya konmuştur. Sabit kıymetler hakkında yapılan analizlerin metodolojik çeşitliliği, gelecekte bu konuda yeni çalışmaların yapılması gerektiğini göstermektedir.

Kaynaklar

- Golovetsky, N. Y., Ivanova, E. V., Galiy, E. A., Vypryazhkina, I. B., & Lebedeva, O. Y. (2019). Improvement of methodological approaches to financial analysis of fixed assets of the enterprise. *Revista ESPACIOS*, 40(34).
- Floștoiu, S., & Milandru, M. (2020). Evaluation of tangible fixed assets. In *International conference knowledge-based organization* (Vol. 26, No. 2, pp. 31-36).
- Tamulevičienė, D., & Mackevičius, J. (2019). Methodology of complex analysis of tangible fixed assets. *Entrepreneurship and sustainability issues*, 7(2), 1341-1352.
- Mykytyuk, P. P., Kotys, N. V., & Mykytyuk, Y. I. (2020). Methodical approaches to the analysis of the effectiveness of fixed assets of construction organizations on the basis of economic–mathematical modeling. *Revista ESPACIOS*, 41(5).

- Vladimirovna, S.O., Vladimirovna, B.M. & Fedorovich, P.S. (2016). Conceptual issues methods of analysis of fixed assets, 113-118
- Zeng, T., & Yi, K. (2021). Analysis of fixed assets depreciation management of enterprises under the background of Digitalization. In E3S Web of Conferences (Vol. 236, p. 05053). EDP Sciences.
- Liferenko.Q.N. (2010) . Müəssisənin maliyyə təhlili. (500). Bakı İqtisad Universiteti Nəşriyyatı.
- Larina, S., Karpenko, Y., & Chicherova, E. (2016). Features of the analysis of fixed assets the organization. Vestnik Universiteta, (11), 134-140.
- Myalkina A.F., & Trushina A.P. (2015). Duran varlıkların analiz metodolojisi. International Accounting.
- Eminova, S.Y. (2016). Duran varlıkların muhasebesi, analizi ve denetiminin özellikleri. Master's dissertation. Bakü/ Azərbaycan
- Zheltova, Y.A. & Morovova, I.M. (2015). Problem analysis of enterprise asset. Privolzhsky Scientific Bulletin. 3(46).
- Zhurkina, T.A. & Sabetova, T.V. (2018). Improvement of the methods for company's fixed assets analysis. Proceedings of VSUET. 80 (1). 273-282. Doi: 10.20914/2310-1202-2018-1-273-282
- Vladimir B. (2021). How to manage and monitor tangible fixed assets effectively. Doi:10.33423/jaf.v21i5
- Marshall H.(2022). Guide to financial ratios. Date of access: 25.04.2022. <https://www.investopedia.com/terms/r/returnonassets.asp>
- Jihan S. (2016). The effect of leverage (DAR, DER, AND TIER) on ROE of registered property and real estate companies on the Indonesia stock exchange, 2010 – 2014. Perbanas Review.1(1).19-34.
- Kirana, D.K, Wibawa, E.J. & Ningsih, A.W. (2012). Incentives for Fixed Asset Revaluations. International Journal of Innovation, Creativity and Change. 13(10). 799-812 .
- Accountingtools (2022). Fixed asset turnover ratio . Date of access: 18.04.2022. <https://www.accountingtools.com/articles/fixed-asset-turnover-ratio>
- Stupnytska, T., Yevtushevskaya, O., & Pryimak, V. (2018). The analysis of approaches to the essence and classification of fixed assets. Food Industry Economics, 10(2).
- Cafarli, H.A. (2018). Yönetim analizi. (100). Bakü: Ekonomi Üniversitesi yayınevi.
- Mahmudov, I.M., Zeynalov, T.Ş. & Ismayilov, N.M. (2010). Ekonomi analizi (1000). Bakü Ekonomi Üniversitesi yayınevi.
- Yüzbaşı, C. (2012). Yönetim Analizi .(500). Bakü Bilim ve Eğitim Yayınevi.
- Guliyev, T., Gurbanov,F, Abbasov, A. & Babayev, A. (2002). İşletmelerin ve firmaların finansal faaliyetlerinin piyasa ilişkileri koşullarında analizi ve değerlendirilmesi. (200) Bakü Hukuk yayınevi.
- Mahmudova B.I. (2017). Maliyet-etkililik analizinin metodolojik sorunları ve entelektüel aktivitenin değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi. Bakü

- Ismayilov, M. Ahmadov, Y., Mehdiyeva, M. & Muhtarova, P. (2012). Mali ve ekonomi analizi. (100) . Bakü. Mütercim Yayınevi.
- Aboody, D., Barth, M. E., & Kasznik, R. (1999). Revaluations of fixed assets and future firm performance: Evidence from the UK. *Journal of accounting and economics*, 26(1-3), 149-178.
- Albay, A. (2019). Duran varlıkların ve amortismanların UFRS çerçevesinde değerlendirilmesi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Erişim adresi. <http://acikerisim.pau.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11499/28100/10312242.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Dinç, E., & Atabay, E. (2018). Türkiye'deki yasal düzenlemelere göre amortisman uygulamaları ve vergi etkisine yönelik değerlendirme. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 4(2), 67-91.
- Güleç, Ö. F. (2018). Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların BOBİ FRS ve TFRS Açısından Değerlendirilmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 901-921
- Kırlıoğlu, H., & Bağdat, A. (2016). Maddi duran varlıklar standardı ve muhasebeleştirilmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(12), 615-627.
- Popovic, S., Majstorovic, A., & Grubljesic, Z. (2015). Valuation of facilities in use and application of international accounting standards. *Aktual'ni Problemy Ekonomiky= Actual Problems in Economics*, (165), 379.
- Stárová, M., & Cermakova, H. (2010). Method of Component Depreciation of Fixed Assetsts and Its Comparision with Traditional Methods. *AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics*, 2(665-2016-44894), 37-46.
- Haciyeva, H., Güneş, M., & Yalcin, N. (2022). Amortisman Politikasi Farkliliklari: AZERBAYCAN VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3), 1674-1690.